

การพัฒนาเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง Development of Performing Arts Analysis Tools

คุณรัตน์ บัวทอง¹

Knarat Buathong¹

Received: August 12,2021 Revised: November 12,2021 Accepted: November 16,2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงสำหรับการสอนรายวิชาหลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้ใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงโดยทำการศึกษาจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 34 คน

ผลการศึกษาพบว่า การใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/81.18 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยแบบฝึกทักษะ การวิเคราะห์ศิลปะการแสดง พบว่า หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการประเมินความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงในภาพรวมผู้เรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 แสดงว่าการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถสร้างความพึงพอใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้การวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมากขึ้น

คำสำคัญ : ศิลปะการแสดง แบบฝึกทักษะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research is an experimental research aims to develop tools study the results of using the tool. and satisfaction in using the performing arts analysis tool in the performing arts Analysis course of 3rd year undergraduate students enrolled in the performing arts analysis course. of Nakhon Si Thammarat University of Dramatic Arts in the second semester of the academic year 2020, of 34 students. The result of using the

¹ คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

Faculty of Art Education, Bunditpatanasilpa Institute Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts

¹ Corresponding author Email: knarat5217@gmail.com

Performance Arts Analysis Skill Exercise revealed the efficiency at 82.24/81.18, meeting the criteria of 80/80. When performing a comparative analysis of learning achievement with the Performing Arts Analysis Skills Exercise, it was found that after learning, the mean scores were higher than before, with a statistically significant difference at the .01 level. The students' overall satisfaction with the Performing Arts Skills Analysis form was at the highest level, with a mean of 4.21 indicating that the learning by using the Performing Arts Analysis Skills Practice Form was effective and effective. can create satisfaction in studying as well It can be used to motivate students to be more interested in learning to analyze performing arts.

Keywords : performing arts, skill exercises, academic achievement

บทนำ

ศิลปะการแสดงไม่ว่าจะเป็นนาฏศิลป์ไทยตลอดจนศิลปะการแสดงอื่น ๆ ถือเป็นวัฒนธรรมสำคัญที่มีการแสดงออกให้ผู้คนเห็นถึงสัญลักษณ์ของชาติไทย สามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของประวัติศาสตร์ และแสดงถึงความเป็นชาติที่มีความรุ่งเรืองมาแต่อดีต อันมีลักษณะที่โดดเด่นเป็นของตนเอง (พงศวินธุ์วัฒน์ เจริญสิงห์ และแสงสุรีย์ ดวงคำน้อย, 2564) ศิลปะการแสดงของไทยได้รับการพัฒนาเป็นลำดับจนกระทั่งเป็นรูปแบบที่มีความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ โดยเฉพาะนาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเฉพาะตัวและมีความเป็นไทยในตัวเอง ซึ่งมีทำร่าที่อ่อนช้อย งดงาม สามารถแสดงอารมณ์ออกมาตามลักษณะที่แท้จริงของคนไทย เมื่อชมทำร่าแล้วผู้รับชมก็จะเกิดความเข้าใจในความหมาย อีกทั้งยังมีดนตรีประกอบที่จะคอยแทรกอารมณ์ มีเครื่องแต่งกายที่มีลักษณะเฉพาะที่สวยงามมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากชาติอื่น ๆ (เรณู โกศลานนท์, 2545) การเรียนศิลปะการแสดงจะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีจินตนาการที่ดีขึ้น สามารถชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพและมีความมีคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ปัจจุบันความเป็นพลวัตของโลก และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนพัฒนาการของวิทยาการใหม่ที่เป็นศาสตร์บูรณาการ และข้ามวัฒนธรรมทางกระทรวงศึกษาธิการ โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ โดยต้องมุ่งให้เกิดมาตรฐานการเรียนรู้ของบัณฑิต มีการจัดการเรียนการสอนและองค์ประกอบอื่น ๆ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ พ.ศ. 2562 เพื่อผลิตบัณฑิตครูให้มีคุณลักษณะและค่านิยม มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์นวัตกรรม และมีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ, 2559) อีกทั้งการที่สังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีเป้าหมายของการหลอมรวมเป็นเอกภาพ ดังนั้น ครูซึ่งเป็นผู้นำทางสังคม นอกจากจะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์เฉพาะด้านและมีความรอบรู้ในศาสตร์ทั่วไปแล้ว ครูจะต้องมีคุณธรรม มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ชำนาญทั้งศาสตร์และศิลป์ในด้านการสอน การถ่ายทอดวิชาความรู้ด้วยอุดมการณ์ที่มุ่งมั่นต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก ซึ่งการเป็นครูมืออาชีพนั้นสามารถพัฒนาได้จากการเข้ารับ

การศึกษาในหลักสูตร เพื่อสร้างความพร้อมทั้งองค์ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูและบุคลิกภาพของความเป็นครู โดยผ่านกระบวนการฝึกฝนและบ่มเพาะที่ยาวนานจนสามารถปฏิบัติการสอนและพัฒนาผู้เรียนได้ดีครบทุกด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพทางการศึกษาพร้อมที่จะออกไปรับใช้สังคมได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช เป็นสถาบันที่จัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพ นาฏศิลป์ ดนตรีคีตศิลป์ ที่เป็นการจัดศึกษาในระบบสถานศึกษาได้จัดการศึกษามาอย่างต่อเนื่องและยาวนานกว่า 40 ปี ครูผู้สอนนาฏศิลป์ในระยะเริ่มต้นมาจากนาฏศิลป์ปราชสำนัก ได้นำรูปแบบการสอนและการแสดงจากราชสำนักมาวางรากฐานที่เป็นการแสดงนาฏศิลป์ตลอดการแสดงพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้มาวางรากฐานโดยถ่ายทอดให้แก่ศิษย์หลากหลายรุ่นสืบมาให้มีรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์จนเป็นที่ยอมรับ เป็นครูอาจารย์ในสถานศึกษาต่าง ๆ ในภาคใต้และภูมิภาคอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก (วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช, 2563) จากความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษาเปรียบเสมือนเข็มทิศที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อนำไปพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาชาติ อีกทั้งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพตามสาขาที่ตนเองมีความถนัดและเชี่ยวชาญ เพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมต่อไป

รายวิชาหลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง อยู่ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (5 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558 สาขาวิชาศิลปศึกษา มีโครงสร้างการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการวิเคราะห์ นำเสนอและอภิปรายผล ด้านแนวคิด รูปแบบ โครงสร้างท่ารำ กลวิธีการแสดงและองค์ประกอบของการแสดง ซึ่งหลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาด้านนาฏศิลป์ไทย ผู้ศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์ศิลปะการแสดงถึงที่มาและองค์ประกอบของการแสดงได้ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดสู่บุคคลอื่นได้

ในการจัดการเรียนรู้หลักการวิเคราะห์การแสดงในรายวิชาดังกล่าว ยังไม่ค่อยบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ทำให้ผู้เรียนที่มีความสนใจด้านศิลปะการแสดงเป็นพิเศษสามารถเรียนรู้ได้อย่างดี แต่สำหรับผู้เรียนที่ไม่มี ความสนใจในด้านการวิเคราะห์ทักษะการแสดงแล้วก็มีผลการเรียนรู้ที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านสื่อการสอน ผู้วิจัยจึงนำแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมาใช้ในการสอนรายวิชาหลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช เป็นเครื่องมือในการสอน เพื่อศึกษาการพัฒนาเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง อันจะสามารถพัฒนาองค์ความรู้ และทักษะด้านศิลปะการแสดงของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์ศิลปะการแสดงได้อย่างมีหลักการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้กับการวิเคราะห์นาฏศิลป์ไทยกับศิลปะการแสดงอื่น ๆ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

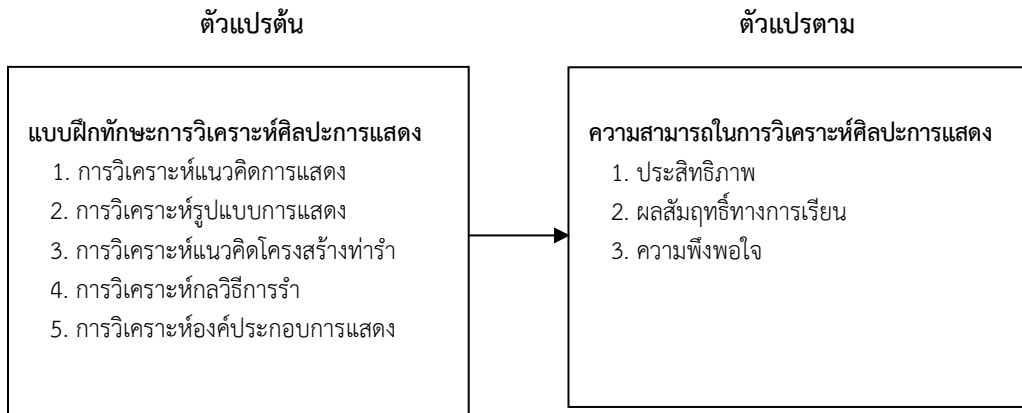
1. เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงสำหรับใช้ในการสอนรายวิชาหลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้ใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง คือ แบบฝึกทักษะ การวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สำหรับใช้เสริมการสอนในรายวิชาหลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความสามารถและทักษะ ในการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

(ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง, 2564)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา หลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 34 คน เป็นการศึกษาจากประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง
- 2) แบบวัดทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง
- 3) แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง
- 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

ในการสร้างแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงนั้น ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ได้แก่ สารระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ

ของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ชี้นำงานหรือภาระงาน กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องและความครอบคลุมแต่ละองค์ประกอบ โดยใช้แบบประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่ามีระดับการวัด 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายของคะแนน 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด, 4 หมายถึง ระดับมาก, 3 หมายถึง ระดับปานกลาง, 2 หมายถึง ระดับน้อย, 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด และนำคะแนนผลการประเมินแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ความเหมาะสมโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ย ได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

ในการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และรายละเอียดของข้อทดสอบความเหมาะสมของภาษาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ว่ามีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index Item of Objective Congruence: IOC) (สมนึก ภัททิยธณี, 2553) โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับจุดประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงกับจุดประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่าทุกข้อสอดคล้องกับตัวชี้วัด โดยแบบทดสอบมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ทุกข้อ จึงสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาหลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงโดยใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบสอบถามความพึงพอใจ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC มากกว่า 0.50 ทุกข้อ จึงนำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้เก็บข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาเมื่อสิ้นสุดการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ โดยแบบประเมินความพึงพอใจนี้ใช้มาตราส่วนประมาณค่ามีระดับการวัด 5 ระดับ และนำคะแนนผลการประเมินความพึงพอใจมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเพื่อแปลผลระดับความพึงพอใจต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น เมื่อผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงแล้ว ได้ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3

ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา หลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 34 คน ดังนี้

3.1 ก่อนเริ่มการใช้แบบการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ผู้วิจัยได้ทำการวัดความสามารถ การวิเคราะห์ศิลปะการแสดงของผู้เรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบทดสอบเลือกตอบและบันทึกไว้เป็นคะแนนในการวิเคราะห์ต่อไป

3.2 ดำเนินการกิจกรรมเรียนรู้ตามเอกสารประกอบการสอน ด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่องหลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา หลักการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 34 คน ในช่วงเวลาการเรียนการสอนปกติรวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง และทำการตรวจบันทึก ผลการทดสอบแบบฝึกทักษะ ประกอบด้วย

- ชุดที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิดการแสดง
- ชุดที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการแสดง
- ชุดที่ 3 การวิเคราะห์แนวคิดโครงสร้างท่ารำ
- ชุดที่ 4 การวิเคราะห์กมลวิธีการรำ
- ชุดที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบการแสดง

3.3 เมื่อผู้เรียนได้เรียนจบแต่ละชุดของแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงแล้วให้ ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง หลังจากนั้นผู้วิจัยตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อประเมินทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

3.4 เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 5 ชุดแล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัด ความสามารถในการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงหลังเรียน และเก็บข้อมูล

3.5 ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้แบบการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการ วิเคราะห์ศิลปะการแสดง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ตรวจสอบและ วิเคราะห์ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของเครื่องมือ แบบฝึกทักษะ เรื่อง การวิเคราะห์การแสดง ของ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 หาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการ วิเคราะห์ศิลปะการแสดงก่อนเรียน และหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนในรายวิชา การ วิเคราะห์ศิลปะการแสดง โดยใช้สถิติ Paired Sample t-test ซึ่งเป็นการวัดจากกลุ่มผู้เรียนเดียวกัน 2 ครั้ง (ก่อนเรียน - หลังเรียน)

4.3 การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการ ใช้ แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง และทำการแปลผลค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

ผลการหาประสิทธิภาพของแบบการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 จากการทดลองกับผู้เรียน จำนวน 34 คน พบว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของแต่ละแผน จำนวน 5 แผน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.24 ดังนั้น $E_1 = 82.24$ และประสิทธิภาพผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 81.18 ดังนั้น $E_2 = 81.18$ จึงสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์การแสดง	จำนวนผู้เรียน (คน)	E_1 (ร้อยละ)	E_2 (ร้อยละ)	ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์การแสดง (E_1/E_2)
แบบฝึกทักษะที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิด	34	81.47		
แบบฝึกทักษะที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการแสดง	34	82.06		
แบบฝึกทักษะที่ 3 การวิเคราะห์โครงสร้างท่ารำ	34	82.65	81.18	82.24/81.18
แบบฝึกทักษะที่ 4 การวิเคราะห์ท่วงท่าการแสดง	34	82.65		
แบบฝึกทักษะที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบการแสดง	34	82.35		
รวมเฉลี่ย		82.24	81.18	82.24/81.18

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงจำนวน 34 คน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ Paired Sample t-test พบว่า ก่อนเรียนนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 18.06 คะแนน การทดสอบหลังเรียนนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 24.41 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) ได้ค่า t เท่ากับ 14.10, df เท่ากับ 33, ได้ค่า p-value เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 แสดงว่า การใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีคะแนนมากกว่าการทดสอบก่อนเรียน ดังนั้น การนำแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมาใช้ สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงของนักศึกษาสูงขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ทักษะการแสดง

การทดสอบ	จำนวนคน	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p-value
หลังเรียน	34	24.41	2.13	33	14.100	.000*
ก่อนเรียน	34	18.06	1.65			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.64) แสดงว่า การเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สามารถสร้างความ พึงพอใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในด้านกระบวนการเรียนรู้ กับด้านภาพและภาษามากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.64 และ 0.63 ตามลำดับ) รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์การแสดง

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านเนื้อหา	4.16	0.64	พึงพอใจมาก
2	ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.23	0.64	พึงพอใจมากที่สุด
3	ด้านภาพและภาษา	4.23	0.63	พึงพอใจมากที่สุด
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.22	0.64	พึงพอใจมากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.21	0.64	พึงพอใจมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง คือ แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 34 คน โดยทำการสร้างแบบฝึกทักษะจำนวน 5 ชุด ประกอบด้วย การวิเคราะห์แนวคิดการแสดง, การวิเคราะห์รูปแบบการแสดง, การวิเคราะห์แนวคิดโครงสร้างท่ารำ, การวิเคราะห์กลีวิธีการรำ และการวิเคราะห์องค์ประกอบการแสดง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผลการทดลองสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง พบว่า มีประสิทธิภาพ 82.24/81.18 ดังนั้น แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง พบว่า หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การนำแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงที่จัดทำขึ้นนี้สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.64 แสดงว่า การเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงสามารถสร้างความพึงพอใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้การวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง มีผลการศึกษาที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

แบบฝึกทักษะเป็นงานหรือสิ่งให้ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนทำการศึกษาเพื่อทบทวนความรู้ปกติที่ได้เรียนมาแล้ว และเป็นการฝึกทักษะการใช้หลักวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนไป (Good, 1973) ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ยังขาดความเข้าใจ ขาดทักษะในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น การใช้แบบฝึกทักษะจึงเป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมการเรียนรู้ทางทักษะ ทั้งยังเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของผู้สอนได้เป็นอย่างมาก ช่วยส่งเสริมทักษะของผู้เรียนให้คงทน ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการแบบฝึกทักษะจะทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะเสริมความสามารถที่เหมาะสมกับตนเอง ทำให้ประสบผลสำเร็จทางด้านจิตใจ ทั้งยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนสิ่งที่ได้เรียนด้วยตนเอง และใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลการเรียนได้อีกด้วย (Petty, 1963) ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาการวิเคราะห์ทักษะการแสดง ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผู้วิจัยจึงสร้างเครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะ คือ แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์การแสดงการแสดงขึ้นมาเพื่อที่จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น ซึ่งจากการวิจัยเชิงทดลองนี้ พบว่า การใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/81.18 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง พบว่า หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การนำแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงที่จัดทำขึ้นนี้สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งในส่วนของการประเมินความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงนี้ ยังพบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.64) แสดงว่า การเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงสามารถสร้างความพึงพอใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้การวิเคราะห์ศิลปะการแสดงมากขึ้น ผลจากการวิจัยเชิงทดลองนี้ สอดคล้องกับกฎการเรียนรู้ ของธอร์นไดค์ (Thorndike, 1975) ที่สำคัญ 3 กฎด้วยกันคือ กฎแห่งความ

พร้อม (Low of Readiness) เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วได้ทำเขาจะยอมเกิดความพอใจ กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) พันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจะเข้มแข็งขึ้นเมื่อได้ทำบ่อย ๆ และกฎแห่งพอใจ (Law of Effect) พันธะหรือตัวเชื่อมระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองจะเข้มแข็งหรืออ่อนกำลัง ย่อมขึ้นอยู่กับผลต่อเนื่องหลังจากที่ได้ตอบสนองไปแล้ว รางวัลจะมีผลให้พันธะสิ่งเร้าและการตอบสนองเข้มแข็งขึ้น ส่วนการทำโทษนั้นจะไม่มีผลใด ๆ ต่อความเข้มแข็งหรือการอ่อนกำลังของพันธะระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงทดลองอื่น ๆ ที่มีการใช้แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือเสริมสร้างการเรียนรู้ เช่น งานวิจัยของ ศุภชัย สมพงษ์ และประภาศ ปานเจียง (2564) ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของธอร์นไคด์ที่มีต่อโฮสต์ทัศนในรายวิชาดนตรีสากล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของธอร์นไคด์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจหลังใช้แผนจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของธอร์นไคด์มีระดับความพึงพอใจที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวันจักรี โชติรัตน์, มนตรี เคนตวง, และปริษา เบญจคาร (2562) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง การออกแบบท่ารำ-เต้น ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบชิปปา ร่วมกับสื่อวีดิทัศน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เรื่อง การออกแบบท่ารำ-เต้น วิชานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถการออกแบบท่ารำที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้สอนด้านศิลปะการแสดงและด้านอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันสามารถนำแบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาการสอนให้ตรงกับนักเรียนและนักศึกษา และสามารถนำไปปรับปรุงให้ให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนศิลปะการแสดง

1.2 เครื่องมือการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการสร้างเครื่องมือหลักการวิเคราะห์เนื้อหาในรายวิชาอื่น ๆ ได้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน และที่สำคัญสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเวลาได้ด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดงร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เข้ามาช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการวิเคราะห์ศิลปะการแสดง และในด้านอื่น ๆ ที่คล้ายกันเพื่อเข้ามาช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยและติดตามผลระยะยาวเพื่อศึกษาว่าทักษะการเรียนรู้การประเมินศิลปะการแสดงของผู้เรียนนั้นมีความคงทนมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ: ชุมชนุสสทกรรม การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, วิมลชัย เนียมเทศ, และณัฐวิทย์ พจนตันติ. (2559).
ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 : ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัย
พยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**, 3(2), 208-222.
- พงศณัฐวัฒน์ เจริญสิงห์ และแสงสุรีย์ ดวงคำน้อย. (2564). การพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำพื้นฐาน
นาฏศิลป์ไทยด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **Journal of Modern Learning Development**, 6(3), 70-80.
- เรณู โกศลานนท์. (2545). **สืบสานนาฏศิลป์ไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช. (2563). **ประวัติวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช**. สืบค้นจาก
<http://cdans.bpi.ac.th/page/about.html>
- วันจักรี โชติรัตน์, มนตรี เต็นดวง, และปรีชา เบ็ญคาร. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
นาฏศิลป์ เรื่อง การออกแบบท่ารำ-เดิน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซิปปา ร่วมกับสื่อ
วีดิทัศน์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและ
นานาชาติ ครั้งที่ 10**, 1119-1133.
- ศุภชัย สมพงษ์ และประภาศ ปานเจียง. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของธอร์นไดค์ที่มีต่อโสต
ทัศน์ในรายวิชาดนตรีสากล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ
ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12**, 992-1002.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2555). **การวัดผลการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill.
- Petty, T. W. (1963). **Developing Language Skill in Elementary Schools** (4th ed). Boston:
Allyn and Bacon.
- Thorndike, Edward Lee. (1975). **Connectionism Theory**. London: University of London.